

آیا خواهرم ازدواج موقت کند؟

Photo: fizkes/bigstockphoto.com

موسی برزین - پژوهشگر حقوق

پرسش: با سلام! من در مورد مساله خواهرم می‌خواستم از شما راهنمایی بگیرم. پدر من سال‌ها پیش فوت کرده و مادرم هم پیر است. یکی از خواهرهایم چند سال پیش ازدواج کرد، اما پس از دو سال از شوهرش جدا شد. الان 33 سال دارد. چند ماه پیش با مردی آشنا شده که ایشان هم از همسرش جدا شده‌اند. چند وقت باهم صحبت کرده و قرار ازدواج گذاشته‌اند. البته این آقا خواسته که دو سه سالی صیغه بخوانند و بعد ازدواج دائم کنند. بهانه‌اش این است که همدیگر را بیشتر بشناسند و کمی هم وضع مالی‌اش خوب شود. خواهر من تا حدودی راضی است، اما از نظر من منطقی نیست. خواستم از شما چند سوال کنم. آیا عقد موقت جایی ثبت می‌شود؟ برای ثبت چه کار باید انجام شود؟ اگر ثبت نشود چه تبعاتی دارد؟ این آقا قول داده که بعد از عقد موقت، ازدواج را دائمی کند. اگر به قولش عمل نکرد چه کاری می‌توان انجام داد؟

پاسخ: سلام! خدمتتان عرض شود که ضوابط مربوط به ازدواج موقت با ازدواج دائم فرق دارد. ثبت ازدواج موقت الزامی نیست، مگر اینکه ضمن عقد شرط شود یا طرفین توافق کنند و یا اینکه زوجه باردار شود. معمولاً عقد موقت با مراجعه به مراکز مخصوص و توسط روحانی‌ها خوانده شده و ثبت نمی‌شود. اگر خواهرتان قصد ثبت آن را دارد، باید با طرف مقابلش توافق کند و شرط کند که ازدواج باید ثبت شود. اگر ثبت نشده باشد، احتمال دارد مرد در آینده رابطه زوجیت را انکار کند و حقوق مالی خواهرتان را ندهد. یا اگر خواهرتان باردار شد، اثبات رابطه زوجیت و تعلق فرزند به ایشان مشکل است. در مورد سوال دیگران عرض شود چنین تعهدی اعتبار ندارد. یعنی اگر این آقا به خواهرتان قول دائمی کردن ازدواج را داده باشد، اما پس از پایان مدت عقد موقت به قول خود عمل نکند، خواهرتان از لحاظ حقوقی نمی‌تواند ایشان را به ازدواج دائم الزام کند. حتی اگر قول کتبی و سند رسمی داده باشد.

پرسش: اگر در مدت ازدواج موقت این آقا خواهرم را اذیت کند و مرتکب خشونت خانگی شود، آیا قانون از ایشان حمایت خواهد کرد؟ آیا در این صورت خواهرم می‌تواند جدا شود و تقاضای طلاق کند؟

پاسخ: ضرب و جرح یا هر عمل دیگری که در قانون جرم‌انگاری شده، می‌تواند مورد تعقیب کیفری واقع شود. البته این ارتباطی به ازدواج موقت و دائم ندارد و یک ضابطه کلی و عمومی است. اما در مورد جدا شدن، در عقد موقت طلاق وجود ندارد و موضوع انحلال عقد قابل بررسی است. در مورد اینکه آیا در عقد موقت، زوجه می‌تواند به استناد عسر و حرج تقاضای انحلال عقد را بکند یا نه، اختلاف نظر است. بر اساس یک نظریه مشورتی از اداره حقوقی قوه قضاییه، الزام زوج به بخشیدن مدت باقی‌مانده به دلیل عسر و حرج ممکن است. بر اساس این نظریه: «هرچند تحقق عسر و حرج در مورد ازدواج‌های موقت مشکل و غالباً غیرمتصور است زیرا که در غالب موارد در ازدواج‌های موقت، زوجه تا حدودی از آزادی بیشتری برخوردار بوده و حقوق و تکالیفی که در ازدواج دائم برعهده زن هست در ازدواج موقت نیست و یا خیلی کمتر است ولی در عین حال چنانچه در مواردی زوجه با عسر و حرج (حرجی بودن ادامه زوجیت) روبه‌رو شود و این موضوع بر دادگاه ثابت گردد در این صورت دادگاه می‌تواند از ملاک ماده 1130 قانون مدنی تنقیح مناط نموده و حکم به اجبار زوج به بذل بقیه مدت متعه و در صورت میسر نشدن این امر حکم به انحلال زوجیت و قطع بقیه مدت نکاح موقت صادر نماید.»

پرسش: مهریه در عقد موقت چگونه است؟

پاسخ: مهریه همانند عقد دائم است با این تفاوت که در عقد موقت، وجود مهریه یکی از پایه‌های عقد است و بدون پیش‌بینی آن عقد باطل است. مساله‌ای که باید توجه شود این است که اگر زوجه از ابتدا مهریه را دریافت نکند و مدارک کافی هم برای اثبات رابطه زوجیت نداشته باشد، برای مطالبه مهریه با مشکل روبرو می‌شود. در صورت انکار زوج، زوجه مجبور است ابتدا رابطه زوجیت را اثبات و بعد مهریه را مطالبه کند.

پرسش: آیا در دوران عقد موقت شوهر موظف به پرداخت هزینه‌های زن است؟

پاسخ: خیر. در عقد موقت بر طبق ماده 1113 زن حق نفقه ندارد، مگر اینکه شرط شده باشد. بنابراین اگر خواهرتان خواهان نفقه است، باید از ابتدا آن را شرط کند.

پرسش: اگر در آینده خواهرم بچه‌دار شود، تکلیف بچه چیست؟ سوال دیگر اینکه اگر فردا روز این آقا خواهرم را ترک کند، چه می‌شود؟

پاسخ: فرزند حاصل از ازدواج موقت، هیچ تفاوتی با فرزند حاصل از ازدواج دائم ندارد و از حقوق یکسان برخوردار است. بنابراین در

مورد فرزند مشکلی وجود ندارد. البته مشاهده شده که در ازدواج موقتی که ثبت نشده است، شوهر رابطه زوجیت و همچنین تعلق فرزند به خود را انکار کرده است. در این حالت زن مجبور است که رابطه زوجیت را به اثبات برساند. در مورد سوال دیگران عرض شود که در ازدواج موقت مرد هر گاه بخواهد می‌تواند با بخشیدن مدت باقی‌مانده، ازدواج را پایان دهد. زن اما چنین حقی ندارد و اگر بخواهد عقد را پایان دهد، باید به دادگاه رفته و عسر و حرج را ثابت کند که آن هم ساده نیست.

پرسش: به طور کلی به نظرتان ازدواج موقت چه خطراتی می‌تواند برای خواهرم داشته باشد؟

پاسخ: قانون‌گذار در ازدواج موقت نسبت به ازدواج دائم حمایت کمتری دارد. با توجه به همه مواردی که گفته شد، زمینه خشونت‌ورزی در ازدواج موقت فراهم‌تر است و زن ابزارهای قانونی کمتری برای دفاع از خود دارد. با این وجود اگر ازدواج موقت ثبت شود و پرداخت نفقه در آن شرط شود، خطرات کمتری خواهد داشت.